

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Wereldkoffiemarkt

---

1 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de teelt/productie van koffiebonen plaatsvindt in (semi)perifere landen en de verwerking / consumptie vooral plaatsvindt in centrumlanden.

2 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- In opkomende landen is de welvaart de laatste decennia gestegen (waardoor consumenten meer koffie kopen). (economische dimensie)
- In opkomende landen neemt men in toenemende mate een westerse levensstijl aan (waar koffiedrinken bij hoort). (sociaal-culturele dimensie)
- Opkomende landen stellen hun grenzen in toenemende mate open (voor bijvoorbeeld koffie van westerse multinationals). (politieke dimensie)

per juiste oorzaak

1

3 maximumscore 2

• Juiste oorzaken zijn:

1

- De export van andere producten is toegenomen.
- De binnenlandse consumptie van koffie is toegenomen.

• Juiste redenen zijn:

1

- Brazilië is minder kwetsbaar geworden voor prijsschommelingen op de wereldkoffiemarkt.
- Brazilië is minder afhankelijk geworden van de export van slechts één product.

4 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- het verplaatsen van onderdelen in de productieketen naar de periferie leidt tot meer werkgelegenheid / waardevermeerdering / meer inkomsten 1
- zodat welvaartsverschillen tussen centrum en periferie kleiner kunnen worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – De globaliseringsindex

5 maximumscore 3

- a tijd-ruimtecompressie 1
- b global shift 1
- c lingua franca 1

6 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Het zijn allemaal (relatief) kleine landen/economieën (oorzaak) 1
- waardoor ze sterk afhankelijk zijn van handelscontacten met het buitenland / samenwerkingsverbanden (en voor grotere landen/economieën als Duitsland of de Verenigde Staten geldt dat minder) 1

7 maximumscore 2

De juiste kenmerken zijn:

- De uitvoer van Angola bestaat voor een groot deel (25-50%) uit aardolie / slechts één product 1
- Een groot deel (meer dan 30%) van de uitvoer gaat naar slechts één land / China 1

8 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- in de Human Development Index kenmerken van de bevolking (analfabetisme, levensverwachting) worden meegewogen, terwijl het bij de globaliseringsindex alleen gaat om contacten met andere gebieden 1
- de Human Development Index een samengestelde indicator (of een omschrijving daarvan) is, terwijl het bnp per hoofd van de bevolking alleen iets zegt over één enkel / alleen een economisch kenmerk 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – Klimaat en vegetatiezones in Afrika

---

9 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Bij de evenaar overheerst lage luchtdruk en bij de keerkringen overheerst hoge luchtdruk (oorzaak) 1
- waardoor bij de evenaar lucht stijgt en afkoelt / condensatie plaatsvindt (en veel neerslag ontstaat) en bij de keerkringen lucht daalt en opwarmt / wolken oplossen (en vrijwel geen neerslag ontstaat) (gevolg) 1

10 maximumscore 1

Voor de oostkust van zuidelijk Afrika bevindt zich een warme zeestroom en voor de westkust een koude zeestroom.

11 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Het vee graast (juist in droge jaren) de schaarse vegetatie weg (oorzaak) 1
- waardoor de bodem niet meer vastgehouden wordt / kan gaan stuiven / wordt aangetast door de wind (gevolg) 1

12 maximumscore 2

1b - 2c - 3d - 4e - 5a

- indien vijf antwoorden juist 2
- indien vier of drie antwoorden juist 1
- indien minder dan drie antwoorden juist 0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – De Alpiene gebergtegordel

---

13 maximumscore 1

Euraziatische plaat, Afrikaanse plaat, Indisch-Australische plaat

Opmerking

Alleen als alle drie de platen juist zijn, 1 scorepunt toekennen.

14 maximumscore 2

- sedimentgesteenten 1
- door convergentie van platen werd kalksteen omhoog geduwd 1

15 maximumscore 1

In het westelijk deel vindt subductie (van oceanische korst) plaats en in het oostelijke deel niet (meer).

16 maximumscore 2

De juiste oorzaken zijn:

- de grote hoogteverschillen in de Himalaya / de steile hellingen in de Himalaya / de hoogte van de Himalaya 1
- de (grote) hoeveelheid neerslag in de Himalaya 1

17 maximumscore 2

- de Middellandse Zee 1
- de Zwarte Zee 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 5 – Bevolkingsontwikkeling in Indonesië

18 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de (gemiddelde jaarlijkse) bevolkingsgroei in de afgelopen decennia is afgenomen.

19 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- In steden zijn betere scholings-/carrièremogelijkheden (dan op het platteland).
- In steden krijgen vrouwen gemiddeld op latere leeftijd hun eerste kind (dan op het platteland).
- In steden is meer toegang tot anticonceptiemiddelen / is meer voorlichting over anticonceptie (dan op het platteland).
- In steden zijn de woningen kleiner (dan op het platteland).
- In steden wordt doorgaans minder vanuit tradities gedacht (dan op het platteland).

per juiste oorzaak

1

20 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Vanuit (het nabijgelegen) Singapore worden veel bedrijven verplaatst naar Riau (en de Riau-eilanden) (oorzaak) 1
- waardoor veel mensen naar deze provincie(s) trekken (om werk te vinden) (gevolg) 1

of

- Vanuit Singapore vindt recreatie plaats naar Riau (en de Riau-eilanden) (oorzaak) 1
- waardoor veel mensen naar deze provincie(s) trekken (om diensten te verlenen aan deze recreanten) (gevolg) 1

21 maximumscore 2

- 1980-1990 en 1990-2000 1
- Uit het antwoord moet blijken dat in de periode 1980-2000 de bevolkingsgroei op Java en Bali lager was dan in de periode daarvoor/daarna 1

Opmerking

Alleen als beide periodes juist zijn, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 1

Juiste doelstellingen zijn:

- het javaniseren van de buitengebieden / het bevorderen van de eenheidsstaat
- het economisch ontwikkelen van de buitengebieden

Opgave 6 – De vijf grote eilanden van Indonesië

23 maximumscore 2

- Borneo (of Kalimantan) en Nieuw-Guinea (of Papua/Irian Jaya) 1
- Dwars door Nieuw-Guinea (of Papua/Irian Jaya) lopen plaatgrenzen en door Borneo (of Kalimantan) niet 1

24 maximumscore 2

Sumatra: (Eur)Azië

Java: (Eur)Azië

Borneo (Kalimantan): (Eur)Azië

Nieuw-Guinea (Papua/Irian Jaya): Australië / Oceanië

- indien vier antwoorden juist 2
- indien drie of twee antwoorden juist 1
- indien minder dan twee antwoorden juist 0

25 maximumscore 2

- De gebieden waar het savanneklimaat voorkomt, liggen relatief ver van de evenaar vandaan / liggen relatief dicht bij Australië 1
- De gebieden waar het maritiem of gematigd klimaat voorkomt zijn berggebieden / hebben een hoge ligging 1

26 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- volgens atlaskaart 157C het christendom en volgens atlaskaart 237A de islam het meest voorkomt 1
- op atlaskaart 157C de gegevens per provincie/deelgebied zijn weergegeven terwijl deze op atlaskaart 237A per land zijn weergegeven 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – Hoogwater in de Rijn

---

27 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- In de zomer is er meer vegetatie (waardoor minder water afstroomt richting de rivier).
- In de zomer is er meer verdamping / een kleiner neerslagoverschot / meer evapotranspiratie.

per juiste oorzaak 1

28 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- door de uitbreiding van steden meer water over het oppervlak afstroomt / minder water de grond inzakt (oorzaak) 1
- waardoor het water sneller in de rivier terechtkomt / korter in het stroomgebied wordt vastgehouden (gevolg) 1

29 maximumscore 2

- De bijdrage van de Zwitserse bovenloop is te herkennen aan het stijgende debiet in de maanden mei-juni / de kleine afvoerpiek in juni 1
- De bijdrage van de Zwitserse bovenloop bestaat vooral uit smeltwater, terwijl de bijdrage van de meeste zijrivieren uit regenwater bestaat 1

30 maximumscore 2

- het beter bevaarbaar maken van de rivier / het smal houden van de stroomgeul / horizontale verplaatsing van de rivier tegengaan 1
- de afvoer verbeteren / afvoeren 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8 – Strijp S in Eindhoven

---

31 maximumscore 3

- Hoofdkantoor: verplaatst (naar Amsterdam), omdat de internationale uitstraling/bereikbaarheid van Eindhoven gering is / van Amsterdam beter is 1
- Onderzoek- en ontwerpafdelingen: niet verplaatst, omdat dit onderdeel van de productieketen veel technisch hooggeschoolde werknemers vereist 1
- Fabrieken: verplaatst, omdat elders de loonkosten/productiekosten lager zijn 1

32 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- de aanwezigheid van bijzondere architectuur / industrieel erfgoed / monumentale fabriekspanden
- de ligging dicht bij het centrum van Eindhoven

per juist kenmerk 1

33 maximumscore 1

herstructurering

34 maximumscore 2

- In de periode 1997-2010 vond in Eindhoven (re-)urbanisatie/ bevolkingsgroei plaats 1
- In Strijp S wordt ruimte gemaakt voor wonen om nieuwe stedelingen / de bevolkingsgroei (deels) op te vangen 1

Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: www.decs.nl

Opgave 2

bron 1 bron: <http://globalization.kof.ethz.ch>

Opgave 3

bron 1 bron: Cito

bron 2

foto a bron: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/35/Namib_Desert_Namibia\(2\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/35/Namib_Desert_Namibia(2).jpg)

foto b bron: zeemacht.blogspot.com/2011

foto c bron: <https://nyasatelles.wordpress.com>

foto d bron: www.rainforestproducts.info/wp-content/uploads/2011/03/the-rainforest.jpg Congo

foto e bron: <http://realmedicinefoundation.org/sites/default/files/kilimanjaro.jpg>

Opgave 4

bron 1 bron: Cito

Opgave 5

bron 1 bron: www.bps.go.id

Opgave 8

bron 1 vrij naar: Trudo, Driehoek, het levendig hart van brainport, Eindhoven, 15 november 2007 en www.absolutefacts.nl/noord-brabant/philipsfabrieken-eindhoven.htm en Woningcorporatie Trudo

bron 2 bron: www.beeckk.nl/uploaded/File/Striyp-S.pdf en vrij naar: Geografie, november / december 2013, blz. 17